

חירון כל העובדות

התכנית להקמת היישוב חירון בצפון הנגב
מהכרזת הממשלה ועד פסיקת בית המשפט העליון

סיון התשע"ה | מאי 2015

חירן - כל העובדות

בשנת 2002 החליטה הממשלה על הקמת 14 יישובים בנגב הצפוני, בהם היישוב העירוני חירן המתוכנן להקמה על אדמות מדינה מדרום ליער יתיר, והמיועד לקליטת 2000 משפחות. במקביל להחלטה זו, הקימה ממשלת ישראל בעשור האחרון, 11 יישובים המיועדים אך ורק למגזר הבדואי, המכונים 'יישובי אבו בסמה'.

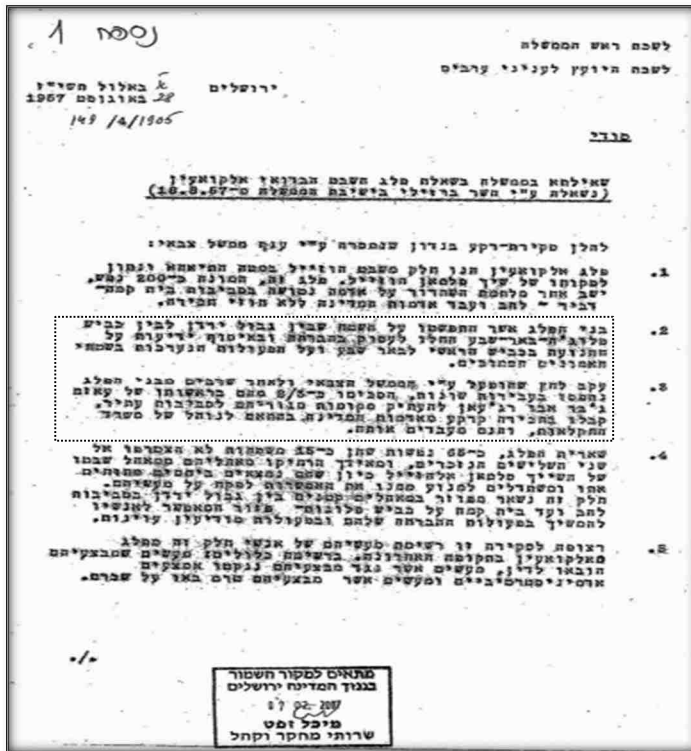
מאז ההחלטה על הקמת חירן, פצחו בדואים בני שבט אבו אלגיען המתגוררים בפזורה בלתי חוקית המכונה על ידם 'אום אל חירן', שנמצאת בתחומי היישוב המיועד, במאבק משפטי וציבורי נגד הקמת חירן, המתנהל בארץ ומחוצה לה.

ארגוני שמאל רדיקלי כגון 'עדאלה' ו'במקום' המנצחים על המאבק, מתעקשים להצמיד לסוגיית חירן תווית של מאבק לאומי, ואינם בוחלים בהפצת מידע שקרי המציג את מדינת ישראל כבריון גזעני. ישראל מוכפשת ברחבי העולם כמי שמבקשת לנשל ולהחריב כפר בדואי עתיק יומין, על מנת להקים על חורבותיו יישוב יהודי. בתחילת מאי 2015, חתם בית המשפט העליון את ההליך המשפטי שנמשך למעלה מעשור, וקבע כי אין שום מניעה להקמת היישוב.

השופטים קבעו כי אין לעותרים כל בעלות או זיקה מחייבת לקרקע ודחו את טענת הקיפוח והגזענות בשתי ידיים. בית המשפט ציין כי בפני תושבי פזורת 'אום אל חירן' פתוחה הדרך לגור בכל מקום חוקי בו יחפצו. כיתר בני שבטם שבחרו בכך בעבר, באפשרותם של משפחות אלו ליהנות מהטבות מפליגות שמעניקה מדינת ישראל לכל תושב פזורה (מגרש למגורים בחינם ביישוב חוקי לצד מענק כספי נדיב כפיצוי על הבית הלא חוקי). השופטים הוסיפו כי בפני העותרים פתוחה הדרך לרכוש מגרשים ביישוב המיועד, ככל אזרח אחר.

למרות פסק הדין הברור, ממשיכים ארגוני השמאל בקמפיין הדה-לגיטימציה נגד היישוב חירן. כדי להכיר את האמת הפשוטה לאשורה, נביא בעמודים הבאים את השתלשלות העובדות ההיסטוריות על רצף הזמן.

חירן לאורך ציר הזמן 1948-2015

1948-1956: שבט אבו אלגיען, המונה 200 נפש, התיישב באזור בית קמה והקים את אוהליו עד הגבול הירדני. בני השבט עסקו בהברחה מעבר לגבול ובמסירת ידיעות אודות תנועות צה"ל על כביש 40.

1956: בעקבות הפעילות העוינת, מעביר הממשל הצבאי את רוב בני השבט, בהסכמתם, לאזור עתיר, שם הם מקבלים אדמות בחכירה, לשימוש חקלאי, ומקימים את אוהליהם. (בתמונה: מסמך ממשלתי משנת 1957, המציין את סיבת הפניית השבט לאיזור עתיר).

שנות ה-60: חלק ממשפחות השבט שהתיישבו בעתיר, יצאו מהתחום שהוקצה עבורם והתפרסו על שטחים נוספים מסביב, בהם גם האזור המיועד להקמת היישוב חירן. (בתמונה: צילום משנת 1971 של האיזור המכונה "אום אל חירן", ובו אוהלים בודדים בלבד).

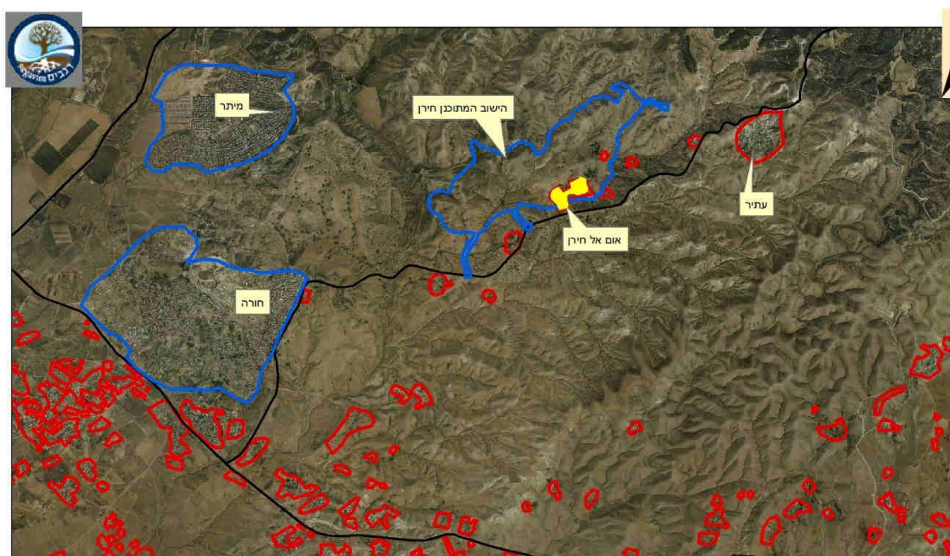
1980: המדינה מקימה ומפתחת יישובים עבור תושבי הפזורה, הכוללים שירותי בריאות, חינוך ותרואה. כל גבר מבני השבט זכאי לקבל חינוך אין כסף, מגרש מפותח לבניה בגודל חצי דונם – זכות שאיננה ניתנת לאף אזרח ישראלי שאיננו בדואי. (בתמונה התחתונה: מגרשים מפותחים למגורים בעיירה חורה המיועדים לתושבי 'אום אל חירן').

שנות ה-80 ואילך:

רוב שבט אבו אלגיען עוזב את הפזורה ועובר למגורי הקבע בעיירה חורה הסמוכה. מיעוטם נשאר באזור ההתיישבות בעתיר ומעמיקים את אחיזתם באזורים הנוספים עליהם השתלטו. במהלך השנים,

המבנים הלא חוקיים בגבעה המכונה על ידי הפולשים 'אום אל חירן', הולכים ומתרבים בהדרגה: מ-22 מבנים בשנת 2000, ועד ל-36 מבנים בשנת 2010.

2002: ממשלת ישראל

בראשות אריאל שרון מחליטה להקים 14 יישובים בנגב הצפוני, ביניהם חירן - יישוב עירוני. על חלק קטן מהאדמות שהוקצו ליישוב המתוכנן לקליטת אלפיים משפחות, נמצא המקבץ הלא חוקי 'אום אל

חירן', המונה משפחות בודדות. תושביו נדרשים על ידי המדינה לעבור למגרשים שהוקצו עבורם בעיירה חורה, אך אלו מסרבים. (בתמונה: מראה כללי של חורה, עתיר וחלק ממקבצי הפזורה הבדואית).

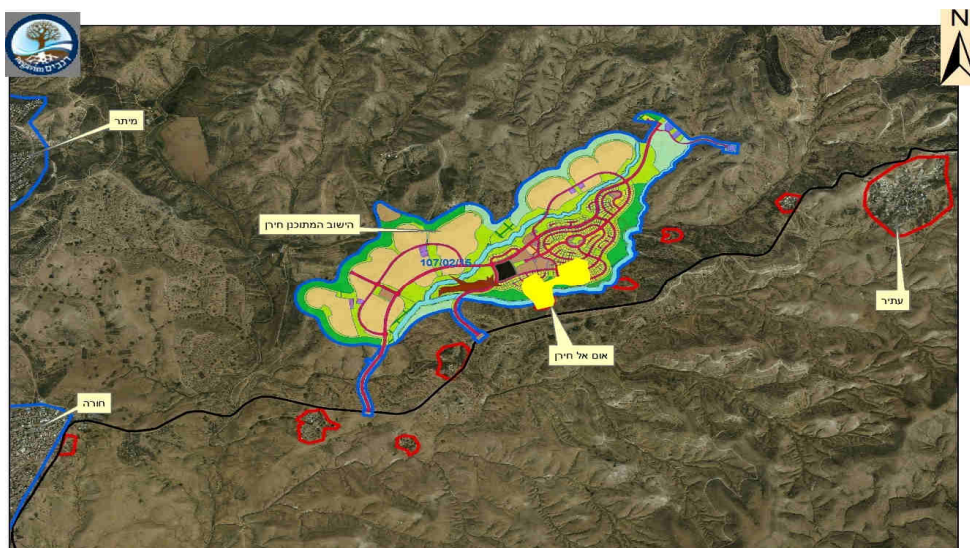
2004: נציגי הפולשים פונים לבית משפט השלום (ת"א 3326/04) כנגד ההחלטה להקמת היישוב חירן, בטענה כי המדינה היא זו שקבעה את ישיבתם במקום. הפולשים טוענים כי מדינת ישראל פועלת ממניעים גזעניים, וכי היא מבקשת להרוס כפר בדואי, כדי להקים במקום יישוב יהודי.

2009: בית משפט השלום קובע כי העותרים לא הוכיחו רכישת זכויות במקרקעין ודוחה את העתירה. הללו מערערים על פסק הדין בבית המשפט המחוזי (ע"א 1165/09).

2011: בית המשפט המחוזי מאמץ את מסקנותיו של בית משפט השלום. הפולשים שבים ומערערים לבית המשפט העליון (רע"א 3094/11).

2013: לאחר ערעורים חוזרים ונשנים של בני שבט אבו אלגיען, נשלם ההליך התכנוני של היישוב חירן בכל דרגי וועדות התכנון במשרד הפנים.

2015: בית המשפט העליון תומך אף הוא בפסיקות קודמיו ומורה כי על הפולשים לעזוב את השטח.

תכנית המתאר הסופית שאושרה ליישוב חירן. בצהוב - המקבץ הבלתי חוקי ביחס לתכנית המתאר

ציטוטים מרכזיים מפסק הדין

השופטים רובינשטיין, הנדל וברק-ארז, קובעים באופן סופי בפסק דינם, כי אין לעותרים כל בעלות בקרקע, וכי ישיבתם במקום נקבעה כזמנית בלבד, בהתאם להסכם החכירה שנחתם עם המדינה בשנות ה-50.

”עסקינן בשבט בדואי, שעבר לפני כשישה עשורים, על פי הנחיות הרשויות, לאזור שבמחלוקת; על פי דיני הקניין במשפטנו, לא רכשו בני השבט זכויות בעלות במקום אף שישבו בו ברשות; הם בנו במקום בניה נרחבת ללא היתרים, וזו אינה חוקית; בני השבט ברובם עברו לחורה – יישוב בדואי, המוסדר ומחובר לתשתיות – והנותרים נתבעים להתפנות מבתיהם, תוך שמוצע להם לעבור לחורה” (עמוד 16).

השופטים מדגישים כי לא חל פגם בהתנהלות המדינה מול התושבים, מאחר והמדינה הציעה להם בעבר ומציעה גם כיום מגרשים חינם בעיירה חורה הסמוכה לצד פיצוי כספי – כחלק מהליך הסדרת הפזורה המציע, לפנים משורת הדין, תנאים מפליגים לתושבי הפזורה שמביעים נכונות לעבור ליישובים החוקיים.

”ברי כי כאשר מדובר בפינוי מי שיושבים בשטח שנים רבות, אין המדובר לא בגירוש ולא בהפקרה, אלא הפינוי המוצע כרוך בהצעות שונות של מעבר, בינוי, פיצוי, ואפשרות מגורים, אם בעיירה חורה אליה עברו מרבית יושבי הכפרים הלא חוקיים בהם מדובר, ואם בישוב חירן העומד לקום, בתנאי רכישה ”כלליים” אך תוך פיצוי, ככל הנראה, על השקעות בבניה (אף שזו היתה לא חוקית), בשל הותק” (עמוד 14).

נוכח הטענה לגזענות מדגישים השופטים, כי אין כל בסיס לטענה זו, שכן עומדת בפניהם האפשרות, כמו זו הניתנת לכל אזרח אחר, לרכוש מגרשים ביישוב העתידי חירן.

”הישוב המתוכנן אינו מונע מבני הפזורה להתגורר בו, אלא הוא מתוכנן כישוב בעל אופי כללי ולא ישוב בדואי, על כל המשתמע מכך מבחינה תכנונית; כל החפץ להתגורר בחירן רשאי לעשות כן, בכפוף לכל דין ובתנאים הקבועים לכך” (עמוד 28).

המדינה אף ציינה כי היא מסכימה לבחון את האפשרות להעניק לעותרים את ההטבות המוצעות לתושבי הפזורה גם בישוב חירן, ולפיכך עליהם לפנות את השטח ללא קשר לשאלת הקמת הישוב.

”ויתרה מכך, על פי הודעת המשיבה מיום 5.10.14, תושב הכפר שירכוש מגרש בישוב חירן, יתכן שיהא זכאי לקבל פיצוי בגין הריסת ביתו – בכפוף לאישור ועדת הפשרות – הטבה הניתנת ברגיל לתושבי הפזורה העוברים לישוב בדואי” (עמוד 32).

ת.ד. 4439
ירושלים 9144302

טל. 02-6560303
פקס. 02-6560363

office@regavim.org

www.regavim.org